

Nú freistin hjá uppstillaðu flokkunum at lata sínar valevnalistar inn fór, hevur Sosialurin hugt nærri at kvinnumboðanini

27. september 1915 atkvøddi Løgtingið fyri broyting í løgtingslógini, ið tryggjaði kvinnum valrætt til løgtingsval, og 1918 fór kvinnurnar fyrri fyrstu ferð á val. Rætturin varð fingin til haldar eftir drúgt stríð í fleiri ár fyri kvinnurættindum, umframt, at Danmark hevði framt broytingar í síni grundlóg 5. juni í 1915, sum gav kvinnum valrætt. Tó hava kvinnurnar

verið ógvuliga undirumboðaðar á Løgtingið og í landsstýrinum, og hóast størri javnstøða er komin, eru tað framvegis færri kvinnur at síggja á vallistunum, sum vórðu latnir inn leygarkvøldið.

Sjálvt somikið nýliga sum við samgonguni millum Javnaðarflokkin, Fólkaflokkinn og Sambandsflokkinn í 2004 til 2008, fekk eingin kvinna nakr-

an landsstýrissess, umframt, at Annika Olsen var einsamøll landsstýrskvinna millum teir átta landsstýrissessirnar í samgonguni millum Sambandsflokkinn, Fólkaflokkinn, Miðflokkinn og Sjálvstýrisflokkinn 2011-2015. Sitandi landsstýri hevur skrivað søgu við einum jøvnum kynsbýti, har tað sita fyra kvinnur og fyra menn.

Millum formanssessirnar hjá flokkunum haltar eisini við kvinnumboðanini. Higartil hava einans Javnaðarflokkurin, Sjálvstýrisflokkurin, Sambandsflokkurin havt forkvinnur við ávikavist Maritu Petersen (1993-1996), Helenu Dam á Neystabø (1994-2001) og Listbeth L. Petersen (2001-2004).

Kvinnurnar skulu sleppa frammat

Forkvinnan í Demokratia sigur tað vera ein demokratiskan trupulleika, at kvinnur eru undirumboðaðar á valevnalistunum til Løgtingsvalið.

Mortan Østerø

mortan@sosialurin.fo

Føroyar hava ongantíð havt eitt løgtingsval, har kvinnur og menn eru eins vælumboðað á valevnalistunum hjá uppstillaðu flokkunum. Komandi løgtingsval, 104 ár eftir, at kvinnur finga valrætt og valbæri, er einki undantak. Færri enn triðja hvørt valevni er kvinna, meðan nærum 70 prosent av

nøvnunum á vallepunum eru mannfólkarn.

Sambært Marnu K. Jacobsen, forkvinnu í Demokratia, er tað ein fólkaræðisligur trupulleiki, at javnstøða hvørki er á Løgtingi ella vallistunum.

- Valdið í Føroyum liggur í Løgtinginum, og tað er ógvuliga týðningarmikið, at allir samfelagsbólkar verða umboðaðir og fáa ávirkan á sín gerandisdag gjøgnum politiskar avgerðir. Um sami

bólkurin áhaldandi situr við valdinum, kunnu vit ikki vænta, at broytingar verða framdar, ið koma øllum samfelagsbólkom eins væl til góðar. Um vit generalisera, hava kvinnur upp á nógv ar mátar ein øðrvísi gerandisdag og avbjóðingar enn mannfólk. Tær hava onnur størv, arbeidsumstøður, arbeidstíðir og aðrar – oftast lægri – lønir. Um tær bjóða seg fram, so fær man teirra liv og livskor við inn á ting. Tískil er

eisini neyðugt at fáa hesar royndirnar og vitanina við í avgerðirnar, ið verða tiknar á Løgtingi, sum kunnu kom øðrum til góðar, sigur hon.

Sambært Marnu eru avleiðingarnar av, at kvinnur ikki sleppa upp í part á valevnalistunum, at samfelagsbygnaðurin við kynsuppbýttum leiklutum og -størvum verður fasthildin.

- Sum er, eru tað aloftast kvinnur, ið hava láglønt og parttíðarstørv; taka ábyrgdina av børnunum og húshaldinum. Við øðrum orðum fáa vit ein kynsuppbýttan arbeidsmarknað burtúr, sum skynar í millum hvørji ábyrgdarøki skulu fella monnum og kvinnum í lut. Um hesi ikki verða javnað út, og kvinnur ikki sleppa frammat avgerandi, ella týðandi sessum, so verður onki broytt. Fyri at kvinnur yvirhøvur skulu sleppa frammat, er tað ein fortreyt, at kvinnur og menn kappast á jøvnum føti um at sleppa á ting – til dømis við betri kynsjavnág á valevnalistunum, sigur forkvinnan í Demokratia.

Hugburðsbroyting neyðug

At kvinnur ikki eru vælumboðaðar á politiska vígvøllinum er eyðsæð, um hugt verður at politisku oddasessunum gjøgnum tíðina. Síðani 1948 hava 212 landsstýrissessir staðið tómir, antin tí landsstýrisfólk eru farin frá í ótíð, ella vegna útskipting av landsstýrinum eftir løgtingsval. Einans 24 ferðir frá 1948 og fram til nú, hava kvinnur fingið álitid at seta seg í sessirnar, svarandi til 13 prosent av sessunum. Verður hugt í flokkarnar gjøgnum tíðina, er ógvuliga sjáldsamt at síggja forkvinnur. Hetta, hóast kvinnur hava havt møguleika at stilla upp, umframt at greiða atkvøðu til løgtingsval í meiri enn 100 ár. Av tí sama, verður onkuntíð ført fram, at kvinnur ikki hava áhuga í at sleppa inn á ting, umframt, at kvinnuligu veljarar-

Fólkaflokkurin 2015

Kvinnur 21 %
Menn 79 %

Sambandsflokkurin 2015

Kvinnur 23 %
Menn 77 %

Javnaðarflokkurin 2015

Kvinnur 33 %
Menn 67 %

Fólkaflokkurin 2019

Kvinnur 18 %
Menn 82 %

Sambandsflokkurin 2019

Kvinnur 34 %
Menn 66 %

Javnaðarflokkurin 2019

Kvinnur 43 %
Menn 57 %